

Από μιάς κι αρχής, όλα δώσανε τόση σημασία στο ναυτικό κίνημα, έπρεπε νάν τὸ συλλογιστοῦν οἱ κύριοι ἄ σφάρμα κι ἄν τὸς βαρτοῦσανε τὰ κότεια νὰ φέρουν τὸς στασιαστές ἀξιωματικούς τοῦ Ναυτικοῦ ἴσαμε τὸ δικαστή- ριο. Ἄν μπορούσανε, νὰ τραβήξουνε μπροστά. Ἄν ὄχι, νάν τὸ πνίξουν ἀπὸ τὴν ἀρχή, νὰ μὴ τοῦ δώσουν τόση ση- μασία καὶ νὰ μὴ ρεκαμαρύνουν τόσο τὴ δράση τους. Τώρα μὲ τὴν ὁμηγεστεία... Μὰ δὲν ἀξίζει νὰ προχωρήσει κα- νείς περισσότερο στὴ σκέψη, του. Μὲ τὴ λέξη σαλατοποτήσῃν τὰ λέει κανεὶς ὄλα.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ*

ΟΙ ΚΑΡΟΤΣΕΡΗΔΕΣ

Τοὺς τζόει ἡ Δεῦκα (ποτάμι) καὶ οἱ πέτρες της. τὸς κτυπᾷ κατὰσπιθα ὁ κατεβατός, τοὺς ποντιάζει καὶ πεθαίνει ἡν χτικισμένοι ἀπὸ σφάκτη φαρμακερό- σπῶνουνται τὴ νύκτα καὶ τραβοῦν γιὰ τὸ μεροδοῦλι, νὰ μαζέψουν πέτρες πὸν θὰ κτισθοῦν τὰ σπιτία τῶν πλοισίων καὶ τὰ φιλενθροπικὰ καταστήματα, πὸν δὲν προσφείδουν ἢ δὲν θέλουν νὰ τοὺς πάρουν σάν δὲν μποροῦν πιά νὰ δουλέψουν· κουβαλοῦν σὸν ἥλιο, σὸν χιόνι, στὴ βροχή, γιὰ τοὺς ἄλλους· τὰ δικά τους τὰ σπιτία τὰ κίτσουν μὲ χωματένιες πέτρες πὸν δὲν χρειάζονται ἀσβέστη καὶ μεροδοῦλια ξένα...

Περνοῖν μὲ τὰ κόρρα τους γεμάτα πέτρες, με- γάλες, μικρές. Τὰ σέρνουν ἕνος ψαχῆς ἢ ἕνος ντο ρῆς, περποινάριμα, τεμπέλικα· πὸν καὶ πὸν ἕνα ἡ- μερο ν τὲ δὲ τὸν καροτσέρη τὰ ξυπνᾷ καὶ σειοῦν πιδὸ μὲ ζέση τὰ κανιά τους· ξανατεμπελιάζουν σάν νοιάσουν τὸν ἀφεντικό τους ν' ἀργοπορή· στέκετα κι' αὐτὸς νὰ ξανασάνει... σκύνει, ξεριζώνει καμμιὰ καυκολίδα, τὴν πλένει καλά καὶ πσοτρικά σὸν σὲ- λάκι καὶ τὴν μασουλᾷ, τὸ ἴδιο ὅπως οἱ ἀρχόντοι μα- σουλοῦν τις καραμέλες τοῦ γ α λ λ ι κ ο ὦ ζαχορο- πλοστεψου, γιὰ νὰ κοπνίσουν μὲ πιδὸ ὄρεξη τὸ τσιγα- ρέτιο τους ἔπειτα.

Στὸ γυρισμὸ εἶναι μέσα σὸν κάρο αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀντὶ τὰ λιθάρια· λιθάρι καὶ αὐτὸς ἔπομονῆς, ἐγκαρ- τερησέως· βαστᾷ ἕνα κομμάτι ψωμί τις περισσότερες φορὲς καὶ προσπαθεῖ νὰ γεμίσει τὸ ἄδειο διαρκῶς ἄν- τερότου· κτυπᾷ ἀφαιρεμένος καὶ σιγοτραγουδῶν τις τὸν ψαρή ἢ τὸν καρᾷ του καὶ αὐτὸς καμώνεται πὸς τρέχει· ἀναταράζεται ὁ ἀφεντικός... ποίος ξέρει ἄν δὲν εἶναι εὐχαριστημένος γιὰ τὸ κάρο εἶναι κτήμα του ἢ εἶναι ξένο καὶ τὸ δουλεύει πιδὸ ἀξένουιστα. Κομιὰ φορὰ τὸ παραφορτώωνν ἢ εἶναι κι' ἀπ' τὴν πείνα· τότε σκυντάφτει, πέφτει, τρέχει τὸ αἷμα ἀπ' τὰ ρουθούνια του, πονᾷς ἄν τῆχει καὶ τὸ δαῖς καὶ ἐκεῖνος πονᾷ ἄν τῆχει νὰ τῆχει πληρωμένο· τότε βλα- σιτημᾷ τὴν Παναγία καὶ τὸ Χριστὸ καὶ σὲ κάνει νὰ θές νᾶβλεpes ἐκεῖνον νὰ σπερτάρει καὶ τὸ ἄλλογο νᾶναι ὁ ἀφεντικός· ἴσως νᾶταν πιδὸ πνευτικός, νὰ μὴ κλωστᾷ σάν ἄν θ ρ ο π ο σ... Τοῦ ἄνθρώπου ἢ κλωστᾷ πονεῖ πιδὸ πολὺ ἀπ' τ' ἄλλογον.

Ο ΖΗΤΙΑΝΟΣ

Εἶναι γέρος, κοίφιαλο· δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθῆ στὰ πόδια του, τὸν φέρνουν αὐτὰ ὅπου θέλουν, γέρ- νοντας καὶ τὰ δύο ἀπὸ μέσα· βαστᾷ ἕνα θεόρατο τράστο κάρρα γεμάτο καὶ ἀκουμβᾷ σ' ἕνα χονδρὸ ραβδί στὰ σίγουρα.

*) Σημ. τοῦ «Νουμά».—Μιὰ σειρά τέτιες χαριτωμένες εἰκονοῦλες μᾶς ἔστειλε ἡ κ. Διάλιου, παρακλώντας μας νὰ μὴν τῆς διορθώσουμε τὸ χειρόγραφο «στὸ πιδὸ ἀπλὸ τῆς γλώσσας, γιὰτὶ γράφει ὅπως ἀκούει». Ἄν καὶ δὲν πι- στεύουμε νᾶκουσε ποτὶ ἡ κ. Διάλιου τὰ «εὐα κτισθούνη», «εἰδὴν θίλουνη» κτλ., ἐμεῖς σεβόμεστε τὴ θείλησή της καὶ δὲν τῆς τὰ πειράζουμε.

Μιὰ μέρα τὸν σταμάτησα καὶ τὸν ἀνέβασα σ' ἄ- μάξι, τὸν ἔβαλα δίπλα μου.

— Πὸν πᾶς κάθε μέρα; τὸν ρώτησα· πὸς μπο- ρεῖς καὶ περπατᾷς μὲ τὰ πόδια; ἢ σ' ἀφήνει κανένα κάρο δὲν κοντά;

— Ὅχι, μοῦ ἀπάντησε.

Γύρισε τὰ μὲτάκια του τὰ ξεβαμμένα καὶ βα- θουλᾷ, μὲ ἄνταξε μὲ συμπάθεια· τὰ χεῖλη του τὰ ἄσπρα κινήθηκαν σάν νὰ μιλοῦσαν μόνα τους, ἄφη- ναν νὰ φαίνεται ἕνα στόμα σάν τοῦ μικροῦ παιδιοῦ· γυμνὸ ἀπ' τὰ κόκκαλα πὸν ροκανίζον διαρκῶς ἀχόρ- ταγα καὶ λιμάριμα σ' ὄλη τὴ ζωή, ὡς πὸν νὰ πέ- σουν πιά, νὰ ξεκουραστοῦν κι' οἱ μασέλες...

— Ὅχι, μοῦ ξαναεῖπε· εἶμαι δι κονιάρης, φεύγω ἀπ' τὸ χωριὸ κάθε πρωτὶ, πάω στὴν πόλη γιὰ ζη- τινιά, τὸ βραδάκι γυρίζω πάντα φέρνω κομμάτια φρέσκα γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ κουραμένα γιὰ μένα... συχνὰ καὶ πεντάρες γιὰ τὸ μάλωμα τῶν κοποντισιῶν τῶν παιδιῶν...

— Ποῶν παιδιῶν;

— Τῆς κόρης μου· εἶναι χήρα μὲ ἕξη ἀνήλικα· τὸ μεγαλύτερο εἶναι ἕξ πέντε χρονῶν κορίτσι καὶ ὁ- μορφο· δὲν θέλω νὰ ξακώλει... ἄμα τὰ κλείσω, ἔχει πάλι ὁ Θεός...

Τὸν πορτηροῦσα τῶρα κολά· τὰ ροῦχα του εἶ- τιν ῥάκη μοναχᾷ, παπούτσια φοροῦσε, κάτι πετιοῖ ἀδεμένα μὲ σκοινιά, σὸν κεφάλι εἶχε ἕνα παράξενο σκούφωμα δεμένο γύρω-γύρω μ' ἕνα βρώμικο μαν- τῆλι· ξέφευγαν κάτι μπιουκλιότες ἀκτιένιστες, μαλλᾷκια ἀσπρουλιάρικα καὶ σπονᾷ· τὰ χέρια του λιπόσπρα, μὲ νύχια μεγάλα καὶ ἀκάθαρτα

Νιράπηκα πὸν τὸν εἶχα κοντά μου· λίγο-λίγο εἶχε ξαπλωθεῖ καὶ ἕνα μεδίσμα ἀνθρώπου στὰ χεῖλη του γεμάτο ἀπόλαση, εὐχαρίστηση.

— Μήπως ἔχεις ψείρες; τὸν ρώτησα τρομαγ- μένη.

— Ἄ μᾶ! σὲ καλὸ σον, μοῦ ἀπάντησε μὲ γέ- λιοι· δὲς τὸ πονκάμισό μου, εἶναι καθαρὸ. Καὶ τρά- βηξε μὲ προθυμία κάτω ἀπ' τὰ ῥάκη του τὰ μανίκια τοῦ γαλάζιου ποκαμοιοῦ του· πὸς ἔτρεμιν τὰ χέρια του!

— Πὸςω χωρῶν εἶσαι; τὸν ρώτησα πάλι.

— Ὅγδοντα ὀχτώ.

— ! καὶ βαστᾷς, βαστᾷς κάθε μέρα σ' αὐτὸν τὸν δρόμο!

Μοῦ ἐρχότανε νὰ φιλήσω τῶρα τὸ γερόντακι καὶ νὰ κλάψω κερτήθηκα καὶ γιὰ τὰ δύο... τὸ ἐπέβαλλε, βλέπεις, ἢ θ' εἶ σ ι ς μ ο υ !

Πάτρα.

ΛΟΥΚΙΑ ΤΑΚΗ ΔΙΑΛΙΟΥ

Η ΜΑΝΝΑ ΤΟΥ ΚΑΜΠΥΣΗ

Τὴν περασμένη Δευτέρα πέθανε ἡ μάμμα τοῦ Γιάννη Καμπύση. Ὅσο ζοῦσε ὁ γιὸς της εἶτανε μιὰ καλὴ μάμμα. Ἄπὸ τὴ μέρα ὅμως πούσθησε ὁ γιὸς της εἶχε ἀρχινήσει νὰ γίνεται μιὰ ξεχωριστὴ φυσιογνωμία, ἀφοῦ ἀπὸ τὴ μέρα ἐκεῖνη ἴσαμε προ- χτὲς πὸν πέθανε, ζοῦσε μέσα σὸν πόνο της καὶ ζοῦσε, λές, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ κρατάει, σάν ἀρ- χιλία Ἐστιάδα, ἄσθεστο τὸ καντήλι τῆς θύμησης τοῦ παιδιοῦ της.

Γράμματα πολλὰ δὲν ἤξερε κι ὅμως διάβασε καὶ ξαναδιάβασε τὰ ἔργα του καὶ τάχε σκεδὸν ἀπο- ττηθίσει, ἀφοῦ ἀλάκαιρα τὰ ἑννιά χρόνια πὸν πε- ράσκανε ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Καμπύση, δὲν τάφισε

τὰ βιβλία του ἀπὸ τὰ χεῖρα της. Δυστυχῶς ἡ γριὰ Καμπύσηκα ὅσο κι ἄν ἐχτιμαῖσε τὸ γιὸ της, δὲν εἶταν καὶ τόσο λευτερωμένη ἀπὸ μερικὲς κοινωνικὲς πρόληψες καὶ γι' αὐτὸ προτίμησε νάν τοῦ στήσει ἕνα μνημεῖο σὸν νεκροθάφειο, ἀντὶ νὰ συμαζώξει σὲ μιὰ λουσάτη ἔκθεση ὄλα τὰ τυπωμένα καὶ ἀτύπωτα ἔργα του, καθὼς τῆς εἶχαμε προτείνει. Οὔτε ἤθελε νάν τᾶκούσει πὸς τὸ βιβλίο χερῆζει συγουρότερη καὶ μεγαλύτερη ἀθανασία ἀπὸ τὸ μαρμαρο!

Καὶ τοῦτο τὸ χραχτηριστικὸ: Ὅσο νὰ τελιώ- σει τὸ μνημεῖο, δὺο τρία χρόνια δηλ., ἢ φροντίδα αὐτὴ τὴν κρατοῦσε γερὴ καὶ γιομάτη ζωὴ Μόλις τέλειωσε τὸ μνημεῖο, ὁ ὀργκνισμός της τσάκισε κι' ἔχασε ὄλα τὰ θάρρη ἢ ψυχὴ της. Μᾶς ἔλεγε:

— Τώρα πιά, πὸν τέλειωσε καὶ τὸ μνημεῖο του, δὲν ἔχω τίποτ' ἄλλο νὰ κάνω καὶ μπορῶ νὰ πεθίπω.

Καὶ πέθανε.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΣΤΕΡΝΟΓΡΑΦΟ. Στὸ γκαρσιὸ τοῦ «Νουμά» στᾷλ- θηκε τὸ ἀκόλουθο γράμμα προχτὲς:

Φίλε Νουμά,

Χτὲς ἐπέθανε ἡ «Καλλιόπη Καμπύση». Ἄγκαλᾷ κεί- μαι βέβαιος πὸς θὰ λάβατε γνώση καὶ θὰ κάνετε ὅ,τι χρειᾷ- ζεται κατοπιν ἑνὸς τέτοιου γεγονότος, δὲ νομιζῶ περιττὸ νὰ πᾶς τὸ θυμίσω. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν ἀκόμη στοιχεῖα σπῆτι της πὸν νὰ μὴν εἶναι περιττά. Ἐπειτα καὶ στοὺς κληρονόμους της πρέπει νὰ θυμιστῆ πὸς δὲν πρέπει νὰ μείνη ἔτσι σκόρπια τόση ἔργασια. Ἐλπίζω κι' ἀπὸ ἄλλα μέρη νὰ παρακινήθοῦν. Ἄλλωστε θὰ εἶναι καὶ ἕνα εἶδος ἐπιχείρησι γι' αὐτοὺς πὸν δὲ θὰ τοὺς βγῆ σὲ ζημία. Γράφω σὲ σᾶς γιὰτὶ εἶστε ὁ κοντινότερος θερρὸ ἀπὸ τοὺς δικούς μας γνώριμος στὴν οἰκογένεια. Ἐλπίζω νὰ μὴ νομῖσετε προσβλητικὴ αὐτὴ τὴν ὑπομνήσή μου σὲ σᾶς.

Σᾶς χαιρετᾷ Ἐνας πατριώτης του Ἀθήνα 26/1/1910.

ΟΛΟ Κ' ΕΜΠΡΟΣ

Μαζώχτηκαν κάμποσοι νέοι φοιτητὲς ὄλοι τοῦ Πανεπιστημίου, πὸν δὲν τοὺς ἔχει νεκρώσει τὸ νοῦ τῆς καθηγητολατρείας καὶ τοῦ σχολα- στικισμοῦ ἢ πρόληψῃ, πὸν κώσανε βαθιὰ καὶ στέρεα πὸς καιρὸς πιά εἶναι ἡ ἐπανάσταση νὰ ξαπλώσει καὶ στὰ σχολεῖα μας (ἄν καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἔπρεπε ν' ἀρχίσει) καὶ νὰ πάψει τὸ καη- μένο τὸ Ἔθνος νὰ ξεγελιέται καὶ νὰ στραβῶ- νεται ἀπ' τοὺς προκομένους του δασκάλους, κι' ἔβαλαν τὰ θεμέλια γιὰ ἕνα σύλλογο, πὸν σκοπὸ του ἔχει τὸ ξάπλωμα τῆς Ἰδέας.

Τὸ πρᾶμα ἀξίζει νὰ συγκινήσει κάθε πα- τριώτη ἀληθινὸ, πὸν πονεῖ τὸ Ἔθνος του, καὶ ἔξωρα, τοὺς ἀκάματους ἐργάτες πὸν ἠρωϊκὰ παλέψανε καὶ παλεύουν γιὰ τὸ μεγάλο Ζή- τημα. Ἄργᾷ προχώρησ' ὡς τῶρα ἡ γλωσσικὴ ἐπανάσταση, μὰ στέρεα, παίρνοντας γιὰ θεμέ- λια της τὰ πιδὸ ζωντανὰ στοιχεῖα τοῦ Ἔθνους. Ὁ φοιτητικὸς δημοτικιστικὸς σύλλογος εἶναι ἕνα μεγάλο βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός, μιὰ μεγάλη μεγάλη κατάκτησι. Οἱ καινούργιοι μας ἐπι- στήμονες, καθηγητὲς, δικηγόροι, γιατροί, θὰ κηρύξουν μεθαῦριο μὲ τὴν ἐξμὴ τῆς νιότης, τὴν ἐπανάσταση καὶ στὰ σχολεῖα. Ἡ ὥρα αὐτὴ δὲ θ' ἀργήσει καθόλου.

Λίγα ἴσως γιὰ τὴν ὥρα τοῦ συλλόγου τὰ μέλι· μ' αὐτὸ τίποτε δὲ σημαίνει. Κ' εἶμαστε βέβαιοι πὸς, ἄν δὲν εἶτανε στὴ μέση τὸ σκιαχ- τρο τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος, γλήγορα γλήγορα ὁ σύλλογος αὐτὸς θὰ τραβοῦσε κάθε